

Kedves Tanár Úr! Feri Bátyám! Kedves Zebil!

Tanítás nélküli munkanap van és hál' Istennek szusszanásnyi idő az átadási örület, szalagavatás, költségvetési előegyeztetés, betörési eset, stb. forgatagában, így azután leírom a dolgot: úgy, ahogy én látom.

Előre bocsájtom, hogy mindig nagyon komolyan vettelek, tiszteltelek és becsültelek, noha közvetlenül nem voltál tanárom, de nagyon sok közös diák-ismerősünk volt, akik jó emlékezetükben őriznek és nem keveset szóltak arról az értékvilágról, amit számukra közvetítettél és a hatalmas munkáról, amit nevelésük érdekében végeztél. És fiatal koromban, amikor a hetvenes években kollégád voltam a Jóskában közvetlenül tapasztalhattam helytállásodat, érzékelhettem felkészültségedet, intelligenciádat, tisztességedet.

Részleteiben nem vagyok tájékozott arról, hogy mi történt a nyolcvanas években és főleg azoknak vége táján, de az idők haladásával és változával valahogy minden másmilyen lett. Persze én is sokat változtam tapasztalataim, nagyon sokféle helyzetbe kerülésem és megélt kínjaim következtében: "öregebb lettem, bölcsőbb is talán..." helyzetértékelő- és ítélőképességem nagyot fejlődött.

Emlékszem: kezem-lábam törtém, hogy a nagylány Hozzád kerüihessen és megkaphassa azt, amihez csak igen kevés helyen lehetett hozzájutni iskolánk világában. És kapott is nem keveset. Mégis egyre inkább ráébredtem akkoriban arra, hogy "ez mégsem egészen az." /Pontosabban már akkoriban nem kevés dolgon meglepődtem, amiken ugyan túltettem magam azzal, hogy csak zavaró tünetek és csak saját képzelgéseim kivetülései a lényegét tekintve nagyon is jóhoz képest, de azután kezdett kirajzolódni egy kép, ami már nem arról szólt, amiről jó lett volna./ Emlékszem, amint egy szülői értekezlet kétórás szpicse után Nagy Attilával elszörnyedve morfondíroztunk azon, hogy miről is volt szó tulajdonképpen? Fazak papa is ugyancsak furcsálkodott, de végül is látni vélén a "főcsapás irányát" túlnéztünk a dolgon.

Azonban a jelenség egyre makacsabbul visszatért. És egyre inkább híre jött, hogy Te Tanár Úr már régen nem együtt keresel és együtt gondolkozol diákjaiddal és ugyancsak nem kollégáiddal, hanem kijelentesz, végeredményeket közölsz, kinyilatkoztatasz, meg- és főleg elítélsz mindent és mindenkit. Ez sokakat elképedtettenített, elriasztott és elkésztett, annál is inkább, mivel a valódi "szent munkát" mintha egyre kevésbé vállaltad volna. Híre kelet, hogy egyre több órát lazásod le, egyre kevésbé javítod ki a dolgozatokat /még az érettségi dolgozatokat se/, rengeteget késel, stb. és sokkal szívesebben foglalkozol a személyes "human relations"-szel, mint azzal amivel kéne.

Amikor az igazgatóságra jelölésem ügyében beszélgettünk, úgy éreztem, hogy most egy sodró lendületű, hatalmas fordulat jegyében nagyszerű együttműködés kezdődik és az összes tapasztalatokat és erőket összefogva, de mindent alaposan átgondolva és a valós lehetőségekkel számolva - "józanul álmodva" - törünk egy új utat a jövő irányába. Elképesztő ellentmondásokat éltem át azóta a személyekkel kapcsolatban is. És én - azt hiszem - tudom ennek az okát is. Te Tanár Úr a saját - véleményem szerint gyakorlatilag megvalósíthatatlan - elképzelésed mentén képzelte el egy "rezsinváltást", amelynek én lettem volna az "előretolt éke" úgy, hogy Jómagad szürke eminenciásként - mivel az akkori helyzetben elképzelhetetlen lett volna igazgatóságod - irányítottad volna az eseményeket.

Ez a képlet önmagában nem is lett volna rossz, ha törekvéseid józanak és emberszabásúak lettek volna. Szívesen lettem volna egy jó koncepció követője és végrehajtója akár a Te "kezed alatt" is, de hamar rájöttem, hogy ilyen nem létezik. Továbbá nagyon hamar kiderült, hogy hallani se tudnál mások megfontolásairól, szándékairól, továbbá az én szellemi függetlenségemről, önálló egyéniségemről, stílusomról. Amikor a nagy bemutatkozásomat tartottam a tantestületnek /amit a túlnyomó többség katasztrófálisnak tartott kemény hangvétele okán/ utána Te odajöttél és napoleonizmussal, a hatalom imádatával vádoltál, holott Te magad voltál, aki előzőleg keménységre intettél. Ez a hangvétel a továbbiakban általánosult részedről: ráküldtél az aknamezőre /bár mentem én magamtól is/, de amikor felrobbantam akkor már "én voltam a marha" és nemcsak hogy nem éreztem támogatást, hanem inkább egy sajátos - talán féltékeny? - elmarasztalásban volt részem Tőled, amelynek során képtelen dolgokat kértél számon.

Képtelennek tűnt egy csomó olyan javaslatod, sőt követelésed, amelyek egyértelműen definiált, törvényben előírt, leszabályozott dolgokat érintettek. Például az a visszatérő ötlet, hogy a magyartanárok kötelezettségei más elbírálás alá essenek, mint egyéb tantárgyak oktatóié. /Mivel sokat kell olvasni és dolgozatot javítani stb... Ugyanakkor arra nem gondoltál, hogy pl. a kétórás tárgyat tanító, mondjuk kémikusnak, kétszer annyi gyerekkel kell kínlódnia, mint nektek!/? Képtelennek tűnt számomra, hogy testi- és lelkibeteg, elvarázsolt és rosszul informált, téveszmék-rabja kollégákat - mint a szerencsétlen Kiss Csilla, vagy a kelekótya Varga Karcsi - uszítottál rám ahelyett, hogy sok kénytelen és elkerülhetetlen, provokált és "spontán barom" csőbehúzó helyzetben segítséget nyújtottál volna kijózanítással, kiegyenúlyozó látásmóddal stb.

Azt hittem elájulok, amikor - nem is egyszer - a pokoli kihívásnak kitett ciszterci-osztály programmal kapcsolatban követelted Bessenyei Ilonka leváltását helyettesességéről és osztályfőnökségéről azzal, hogy kiszolgálta a komcsikat és a János seggnyalója volt és amúgy is összeférhetetlenség áll fenn. Hát persze, hogy fennállt, de a rendkívüli helyzet rendkívüli megoldást követelt és bízva bízunk abban, hogy a Lélek működni fog, aminthogy működött is! Továbbá, hogy az én kényszer-osztályfőnökségemet /aminek a fonákságával magam is tisztában voltam/ REÁLIS ALTERNATÍVA NÉLKÜL vadul kifogásoltad. Kicsinyhitű!

De ami a legrosszabb, kénytelen voltam számtalanszor tapasztalni, hogy a saját véleményedet is követhetetlen módon változtatgatod. Így volt ez a Kakasynéval meg az Ittész Nórával való együttműködésed lehetőségének általad történő megítélésében is. És így volt ez a saját nyugdíjba menéssel kapcsolatos véleményeddel is. Be kell látnod, hogy az új osztályfőnökséggel kapcsolatos szándékod képtelenség! Ha komolyan gondoltad, akkor az önmagában is egy csomó dolgot relativizál.

Akárhogy is volt, valóban elég hamar rá kellett jönnöm, hogy nemigen vehetem figyelembe elképzeléseidet és tanácsaidat - beleértve azt is, hogy védj meg engem a Párdányi Miklóstól - és, hogy kénytelen vagyok a saját tapasztalataimra és ítélőképességemre támaszkodni, természetesen közben vakmerően bizakodva Isten segítő kegyelmében. Kétségtelen, hogy néhány, személyesen nehéz helyzetemben segítettél /pl. egyik lábtörésem alkalmával, vagy azzal, hogy felhívtad Vitéz Bátor figyelmét megoldandó problémákra. Ezt csak őszintén köszönhetem. Ugyanakkor egyre világosabbá vált számomra, hogy döntéshelyzetekben életveszélyesek a reflexióid. Annál is inkább, mivel ijesztően következtelen vagy és rövid idők eltelteével a saját véleményedet is változtatod úgy, hogy előző véleményedet még magad előtt is letagadod. Azt már két évtized óta tudom, hogy valóban női agyad van. Ennek vannak előnyei. Sok olyan dologra is érzékeny vagy, amire a magamfajta egyáltalán nem gondol, bár fontos lehet. Azonban rengeteg esetben az érzelmektől, indulatoktól és sértettségtől való befolyásoltságod tragikus /vagy inkább tragikomikus/ következményekkel járt. Tantestületi értekezleteken ez egyre-másra jutott érvényre és járt katasztrófális következményekkel. Biztos, hogy sok reflexiódnak és a Te nyomdokaidon haladók megnyilatkozásainak is meghatározó szerepe van abban, hogy az egész ciszterci átadás-program ilyen iszonyú kínok között vajúdik.

Mondom egy elhíresült és nagyon kommersz viccnek a poénját tanulságul: "Ha valaki leszar téged, az még egyáltalán nem biztos, hogy rosszat akar neked. Ha valaki kihúz a szarból, egyáltalán nem biztos, hogy jót akar neked. De egy biztos: aki szarban van az semmiképpen se ugráljon!!!" Vagy intellektuálisabban mondom Szekfű Gyulával: a Kiegyezés utáni Magyarországon hatalmas elánnal fogalmazták meg az ezredéves magyar birodalom vízióját. Ami önmagában nem lett volna baj, ha megvan hozzá minden, ami kell: ész, erő és oly szent akarat. Csakhogy a handabanda méretéhez képest, túl kevés volt a tényleges erő és elszánás, nomeg a pouvoir. Ahelyett, hogy a csehek, vagy a románok szívós, vagy, ha kellett alattomos aprómunkáját végeztük volna a helyzetbekerülés érdekében.

Sajnos beleestél abba a hibába, amibe oly sokan ebben a szerencsétlen hazában a rendszerfordulat remény-óráiban. És lettél Te is - sok másokkal egytemben - Don Quijote: sisakrostély le, kopja és pajzs a kézbe, sarkantyú a Rosinante oldalába, aztán neki a szélmalomnak. Az ilyesmin csak röhögni, átkozódni, vagy sajnálkozni lehet. Illetve egy fenét. Pontosan azt kell csinálni, amit az általad elgyalázott Bessenyei csinált. Szívósan, csendben, reménnyel eltelve és hittel vezérelve építkezni azért, hogy aztán egyszerre, csak már kész

helyzet teremtdjön, amit nem lehet visszacsinálni és megkerülni sem. Olyan tényeket kell produkálni, amelyekkel az ellenfél /ellenség?!/ egyszerűen nem tud mit kezdeni. Sőt még az sem kizárt, hogy ő maga kerül kutyaszorítóba a saját hülyeségétől és akkor meg lehet fogni. Továbbá, utalnom kell rá, hogy a búsképű lovag tiszta idealizmusból volt olyan, amilyen. A te eseted mégis más. Sajnos tulajdonképpen rosszabb. Olyan erőket kívánsz megmozgatni pragmatizmusnak vélt, vagy tételezett hozzáállással, amelyek súlyosan nem léteznek. Sajátosan nem természetfölöttiekről van szó, hanem éppenséggel emberekről. És ez sajnos nagyon látszik. Nagyon sokaknak feltűnik és vagy haragot vált ki, vagy nevetségessé teszi a dolgot.

Itt nem akarom folytatni, mert ismerem azt a vitastílusodat, amellyel végeérhetetlen, ám teljesen terméketlen kátyúba tudod vinni a dolgokat. Ilyen volt - elszörnyedésemmre - amikor nem is olyan régen, az általad tervezett pedagógiai beszélgetés-sorozat első eseményén összevitakoztál a Cziglernével. De meg kell mondanom, hogy semmivel sem voltál jobb nála. Értelmetlen délután volt, mondvacsinált és kényszeredett helyzetekkel. Tipikusan az a helyzet, amikor két rossz dolog áll szemben egymással. És vitakoztál, csak azért, hogy a Cziglerné ne vihesse el szárazon a saját hülyeségét.

Folytathatnám, de nincs kedvem elősorolni rossz benyomásaimat. Egy biztos: az atyáknál abszolúte nem mószeroltalak. Ott tényleg magadat kapartad el. Egész egyszerűen felismerték megnyilvánulásaid, önállósodó, de valós súlyt nem képező szervezkedésed káros voltát és cetrifugális hatását. Hidd el, hogy a Kiss Csilla félek, a szenvedő és az öntökéletesség nevetséges és groteszk víziójában elmerülő habitusok csak károsak a valóban jövőt keresők programja számára.

Én küldelek nyugdíjba. Mint igazgató és nem, mint postás. Nem az atyák üzenik általam, hogy nincs szükségük felesleges és öntúlértékelő handabandázásra. Az igaz, hogy nekik is ez a véleményük, de ehhez a konklúzióhoz ők is, én is a magunk útján jutottunk el. A gerincemet ne féltsd. Lehet, hogy megroppan, vagy már megroppant, de nem ettől. Van nekem éppen elég saját bajom. Ettől függetlenül tudom, hogy még tudnál tenni sok jó dolgot is, ha helyre tennéd magad. Vagyis, ha hajlandó lennél nyugdíj mellett olyan segítséget adni, amihez valóban értesz és csinálni tudsz. Erről már volt szó - nem is kevésszer. Iskolaarchívum, kiadványok, öregdiák- és diákszövetségi kapcsolatok gondozása. És persze a könyvtár, de a mainak megfelelő követelményekkel és precizitással. /Mellékesen jegyzem meg, hogy szegény Ittész Nóra úgy kéthavonta szinte sirva mondja, hogy ő elmegy mert olyan trehány vagy, hogy azt képtelen elviselni. De ez utóbbit nem szívesen írom le, mert el tudom képzelni, hogy nekiesel és számonkéred rajta, pedig ő valódi, kérő kétsébeeséssel és nem mószerolási szándékkal mondta ezeket nekem./ Gondold meg Tanár Úr! És ne valami örült, hisztériás asszonyi reflexszel reagálj, hanem nagyon kérem, hogy légy férfi, ami ne párbajra hívásban fejeződjön ki, hanem józan beszélgetésben - face to face! Azt az "elvesztettelek" dumát pedig felejtse el! A jövő század nem erről szól!

Pabolkegyi Miklós
Őszed?